

Föreningen Sveriges Fäbodbrukare (FSF)  
c/o Palmcrantz  
Overgattu 2  
793 60 Siljansnäs  
<http://www.fabod.nu>

Siljansnäs 12-07-06

Regeringskansliet  
Miljödepartementet  
103 33 Stockholm  
[registrator@environment.ministry.se](mailto:registrator@environment.ministry.se)  
[magnus.bergstrom@environment.ministry.se](mailto:magnus.bergstrom@environment.ministry.se)

### Fäbodbrukarnas synpunkter till remiss om rovdjursutredningens slutbetänkande SOU 2012:22

Föreningen Sveriges Fäbodbrukare vill härmed lämna följande kommentarer och fördjupande synpunkter till utredningen Mål för rovdjuren.

Vi konstaterar att den beskrivning som görs i utredningen av fäbodbruket är mycket kortfattad men att den ändå kan anses relativt riktigt återge fäbodbrukets bakgrund, situation och utsatthet. Dock bör några aspekter förtydligas.

- Den statistik från Viltskadecenter som redovisas är att betrakta som faktum, men vi menar att det är ett bristfälligt underlag för att dra några slutsatser. Dels så finns ett mörkertal i form av rovdjursskador som aldrig anmäls eller som aldrig redovisas i kunskapsystemet på adekvat sätt. Dels sker en fortlöpande anpassning; Som också påtalas i det särskilda yttrandet av Camilla Löfskog så kan vi bekräfta att "Många fäbodbrukare har redan slutat eller dragit ned på fäoddbete och/eller djurhållning på grund av rovdjursproblematiken. Många har också förändrat sin verksamhet vad gäller lokalisering, betesperiodens längd eller driftsform; Så har man stundom också slutat betäcka betesdjur beroende på utsattheten för såväl mjölkproduktion som ungdjur." Dessutom blir inte heller i detta sammanhang belyst de indirekta rovdjursskadorna. Vi menar att detta sammantaget är en allvarlig konsekvens av rovdjursproblematiken som bekräftar bilden av att förvaltningssystemet faktiskt inte klarat av utmaningen att värna förutsättningarna för fäbodbruket på erforderligt sätt.

När föryngringen uteblir så kommer verksamheten att bokstavligen självdö! Det gäller då både fäbodbruket, förvaltningen av fäbodgående tamboskap och lantrasdjur (*in situ*), och indirekt även fäbodbrukarna själva som förvaltare av ett levande kulturarv och det extensiva kulturlandskapet samt bärare av lokal och traditionell kunskap (CBD 8j).

- Så bekräftas också den kunskapsbrist som finns vad avser det svenska fäbodbruket. Det gäller både kvantitativt och, framförallt, kvalitativt. Det innebär en otillfredsställande oklarhet vad gäller fäbodbruket i samband med rovdjursförvaltningen. Fäbodbruket intar i praktiken en frontposition vad gäller rovdjursförvaltningens utmaningar och vi efterfrågar relevant och täckande kunskap om det svenska fäbodbruket som grund för beskrivning, analys och åtgärdsförslag i samband med detta.

Denna kunskapsbrist innebär dessutom också att Jordbruksverket inte har förutsättningar att fullfölja sitt miljömålsansvar vad avser fäbodbruket.

Det finns f ö fäbodbruk även i Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län. Fäbodbrukarna är fortfarande intresserade av att medverka i en sådan fördjupande kartläggning i tid och rum av det svenska fäbodbruket och nyttjandet av de extensiva betesmarkerna i skog och fjäll.

Även i utredningen beskrivs den samverkan som utvecklas med Norge kring förvaltningen av de skandinaviska rovdjurspopulationerna. Mot denna bakgrund vill vi peka på det uppenbara behovet att också utveckla en gemensam syn på de grundläggande förutsättningarna och en långsiktigt hållbar utveckling även för Skandinavisk transhumans.

Detta som uttryck för kulturhistorisk, natur- och kulturgeografisk samhörighet och ett därmed förknippat gemensamt ansvar även för kulturlandskapet, kulturrelaterad biologisk mångfald samt vidmakthållande av lokal och traditionell kunskap.

När vi nu följer utvecklingen i Norge så drar vi närmast slutsatsen att de förhållanden och den situation brukarna i Norge möter inom ulvesonen närmast motsvarar den situation vi som fåbodbbrukare i praktiken generellt möter inom det svenska fåbodområdet. Detta leder oss till följdfrågan om det möjligen inte kan vara dags för klarspråk och att utveckla situationen och hanteringen av dessa frågor även i Sverige vad gäller zoner som instrument i rovdjursförvaltningen (läs: vargförvaltningen). Om det skulle konstateras vara så att förvaltningssystemet inte heller framledes klarar av att hantera rovdjursproblematiken så är det enligt vår uppfattning en oacceptabel konsekvens om det i förlängningen ska innebära en avveckling av fåbodbbruken i hela det svenska fåbodområdet.

Vi är intresserade av att medverka i en konstruktiv diskussion kring förutsättningar och möjligheter för ett framtida fåbodbbruk också i Sverige.

Vi anser att såväl utredningens förslag som nuvarande mål för rovdjuren vilar på en bristfällig grund i frånvaro av erforderliga kunskaper om de socioekonomiska förutsättningarna och konsekvenserna för berörda parter.

I detta sammanhang ifrågasätter vi bristen på helhetsperspektiv också utifrån den vidsynthet som vi uppfattar faktiskt ligger till grund för Art- och habitatdirektivet (Rådets direktiv 92/43/EEG) Redan inledningsvis deklarerar där att ”Eftersom huvudsyftet med detta direktiv är att främja att den biologiska mångfalden bibehålls med beaktande av ekonomiska, sociala, kulturella och regionala behov, bidrar direktivet till det övergripande målet, som är en hållbar utveckling. För att upprätthålla den biologiska mångfalden kan det i vissa fall vara nödvändigt att upprätthålla eller till och med främja mänsklig verksamhet.”

Enligt vår uppfattning innefattar detta bland andra fåbodbbrukarna som djurhållare, kulturbärare, och förvaltare av en typ av landets seminaturliga kulturlandskap i skog och fjäll.

Nu har ”Kommittén för hållbar rovdjurspolitik för varg” fått ett tilläggsuppdrag att föra en dialog om socioekonomiska förutsättningar för rovdjursförekomster. Möjligen det är ett steg i rätt riktning, men det återstår att se hur långt det räcker. Bedömningsvis torde krävas långtgående utredning och en bred analys för att kunna bygga framtida beslut på stabil grund. Utifrån denna belysning ifrågasätter vi också utredningens förslag att öka myndigheternas inflytande över de konkreta målen för rovdjuren. Med tanke på frågornas komplexitet och beslutens uppenbara vidsträckta externa effekter så ska dessa beslut rimligen ligga på politisk nivå.

Så måste exempelvis effekterna av det samlade rovdjurstrycket som indikator väga avsevärt tyngre än statiska antalsmål för enskilda rovdjurarter.

I avvaktan på en vederhäftig socioekonomisk utredning och nödvändig kunskapsgrund bör över huvud taget och tills vidare inga långtgående beslut tas kring antalsmål och utformningen av rovdjursförvaltningen.

Man måste ju veta vad man vill innan man kan ta beslut om de viktiga vägvalen!

Föreningen Sveriges Fåbodbbrukare ställer sig i övrigt bakom de synpunkter i sakfrågorna som lämnats av Gävleborgs Fåbodbörening.

Föreningen Sveriges Fåbodbbrukare

Pauline Palmcrantz, ordförande  
[ordforande@fabod.nu](mailto:ordforande@fabod.nu)